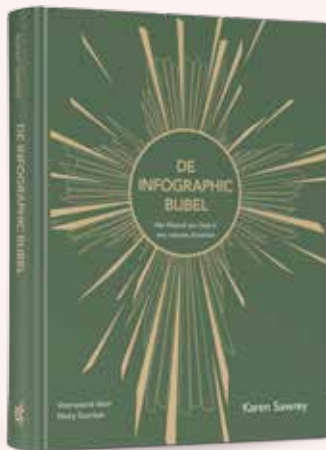


● Boekbespreking

KLAAS SPRONK



De infographic Bijbel

Het Woord van God in een nieuwe dimensie

Karen Sawrey
KokBoekencentrum uitgevers
Utrecht 2019, 224 bladzijden,
ISBN 978 90 435 3193 1, € 34,99.

Infographics zijn hot. Het lijkt de aangewezen manier om in deze tijd informatie over te brengen. De moderne mens is immers toenemend ingesteld op afbeeldingen. Mensen communiceren graag via Instagram. Een bericht via WhatsApp zonder op zijn minst een emoji wordt als erg kaal ervaren. Liever nog voegt men er een foto of filmpje bij. Wie gegevens overzichtelijk wil presenteren kan niet toe

met eenvoudige grafiekjes. Nu moet dan ook de Bijbel eraan geloven: allerlei gegevens uit de Bijbel worden op verschillende wijze gevisualiseerd. We waren al gewend aan bijbels met afbeeldingen, maar infographics zijn heel wat anders dan plaatjes bij het verhaal. *De infographic Bijbel* bevat helemaal geen verhalen; hij presenteert feiten die gedestilleerd zijn uit de verhalen. Dat levert dan wel weer op dat men anders tegen de verhalen aan gaat kijken.

Infographics maken is geen eenvoudige klus. Het begint met het verzamelen van gegevens en dus met de vraag welke gegevens relevant zijn en hoe men deze gegevens moet indelen. Daar zit veel denkwerk en ook veel monnikenwerk bij. Vervolgens moet men na gaan denken over een passende presentatie. Dat vraagt veel creativiteit. Kortom, de productie van *De infographic Bijbel* was een enorm karwei. Die werd niet alleen geklaard door Karen Sawrey. Zij werkte samen met een team van theologen en ontwerpers. De vertalers (het boek werd in 2018 in het Engels gepubliceerd) zullen er ook een

flinke klus aan hebben gehad. De begeleidende tekst is tot een minimum beperkt en vaak ook microscopisch klein afgedrukt (Sawrey heeft serieus overwogen een loupe bij het boek te leveren). De infographics bevatten zelf echter ook veel tekst. Een vermelding van de medewerker(s) van de Nederlandse uitgever die dit allemaal vertaald/omgezet heeft was wel op zijn plaats geweest. Dat er taalfoutjes in staan (blz. 127: 'verzamelt' in plaats van 'verzameld'; vaak wordt het meervoudige 'data' opgevat als enkelvoud) doet daar niets aan af. Dit wordt hier ook vooral gemeld om aan te geven hoe goed de recensent het boek heeft gelezen. Dat was overigens geen straf, want het is een fascinerende beleving (lectuur is hier niet het gepaste woord). In 90 kleurrijke en afwisselend vormgegeven infographics wordt de hele Bijbel in de canonieke volgorde samengevat, voorafgegaan door een weergave van de totstandkoming van de Bijbel en afgesloten met overzichten van de wereldwijde verspreiding. De keuze van de weergegeven data is soms voor de hand liggend,

bijvoorbeeld van 'de meest genoemde figuren in het Oude/Nieuwe Testament', maar soms ook heel verrassend, zoals dat over 'de aard & het karakter van God'. Sommige blinken uit door hun vormgeving, bijvoorbeeld over de schepping of de tuin van Getsemane, anderen imponeren door de veelheid aan gegevens, zoals die over 'de rijkdom van Salomo', over 'hoe God heeft gesproken', over 'Pinksteren' (met het aantal bekeerlingen) en over 'talen waarin de Bijbel vertaald is'.

Op het eerste gezicht lijken we te maken te hebben met een objectieve weergave van bepaalde feiten in de Bijbel. In sommige gevallen is dat ook zo. Men kan eenvoudig tellen hoe vaak een bepaalde persoon genoemd wordt. Wanneer men echter in een infographic weer wil geven wat 'de aard & het karakter van God' is, dan kan er over de keuze en de weergave van de gegevens worden getwist. Daar zijn Sawrey en haar team zich ook terdege van bewust. Heel correct wordt bij de meeste infographics de geraadpleegde secundaire literatuur genoemd. Vaak staat er ook een waarschuwing bij, zoals bij dat over het karakter van God: 'De auteurs beroepen zich voor het samenvoegen van deze data op hun persoonlijke interpretatie en keuzes'. Sawrey maakt er daarnaast

geen geheim van dat ze met dit boek wil evangeliseren. Ze heeft het opgedragen 'aan mijn geliefde Jezus'. Het verklaart ook de aanwezigheid van een infographic zoals 'Welzijn door verstillig: mediteren met woorden die vrede brengen' (blz. 110-111).

De christelijke geloofsovertuiging werkt sterk door in de opzet van het boek. Het presenteert de Bijbel als één groot verhaal met een doorgaande lijn van de schepping naar de verlossing door Jezus Christus. Er worden acht fases onderscheiden: (1) God is liefde, (2) geschapen voor relatie, (3) een gebroken relatie, (4) een reddingsplan, (5) het plan wordt afgewezen, (6) Jezus komt, (7) een tweede kans, (8) de relatie hersteld. Het is een duidelijk schema, maar het heeft wel het nadeel dat bepaalde thema's in Bijbel niet aan de orde komen of al te zeer ondergeschikt worden gemaakt aan deze heilshistorische lijn. Op deze manier wordt het Oude Testament uitsluitend gezien als inleiding op het Nieuwe. Iets meer respect voor het feit dat we de Hebreeuwse Bijbel delen met de Joden was ook wel op zijn plaats geweest. Bepaald storend is, dat in de infographic 'Namen van God' (blz. 28-29) over twee bladzijden uitgespreid de Godsnaam groot staat uitgeprint in de vorm die Joden uit eerbied niet uitgesproken willen zien.

Daar komt dan ook nog bij dat de foutieve uitspraak 'Jehovah' er in verschillende samenstellingen bij staat afgedrukt. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat men dit zo in de Hebreeuwse Bijbel kan lezen.

Ook de traditionaal christelijke 'uitleg van de zondeval' (blz. 40-41) biedt een wel heel gekleurde schematische weergave van Genesis 1-6. De slang uit Genesis 3 is vervangen door de uit de hemel gevallen Satan. Gods keuze om de aarde met een vloed te vernietigen wordt gepresenteerd als bedoeld 'om te bevrijden'. In de kleine lettertjes onderaan de bladzijde staat: 'Er bestaan ook andere interpretaties over de functie van engelen en het moment dat Satan gevallen is'. Dit is in meer dan één opzicht een understatement.

Zo valt er vanuit de bijbelwetenschap nog wel meer te mopperen over de keuze van de gegevens en de manier waarop ze worden gepresenteerd. Het zou echter niet terecht zijn als dit de toon van deze bespreking zou bepalen. Voorop blijft staan dat deze uitgave de lezer/kijker uitnodigt om vanuit vaak nieuwe en onverwachte perspectieven de bekende verhalen te bezien. Ik wil niet uitsluiten dat Karen Sawrey gelijk heeft als zij beweert dat de heilige Geest ook werkt via infographics.